Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

11.11.2024

Neuvotteleva virkamies
Harri Sivula

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 169/2024 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kausityölain muuttamisesta

Yleistä

Lyhytaikaiseen kausityöhön Suomessa voi tulla viisumivapaasta lähtömaasta, jos hakee Maahanmuuttovirastolta siihen oikeuttavan kausityötodistuksen. Viisumia edellyttävästä lähtömaasta tulevalta edellytetään ulkoministeriön myöntämää kausityöviisumia. Molempien enimmäispituus on 90 vuorokautta. Tätä pidemmäksi ajaksi voi tulla kausityöoleskeluluvalla, jonka enimmäispituus on yhdeksän kuukautta. Lupien voimassaoloaikaa voi näiden enimmäisaikojen sisällä pidentää, mutta ei yli säädetyn ajan.

Kausityölaki perustuu Euroopan unionin kausityödirektiiviin, joka asettaa rajat kansallisen lainsäädännön liikkumavaralle. Kausityölupia myönnetään Suomeen ainoastaan lyhytaikaiseen vuodenaikojen vaihtelun vuoksi kausiluontoiseen työhön. Esityksessä lain soveltamisalaa laajennetaan matkailun ja maatalouden lisäksi metsätalouteen ja luonnonmarjojen poimintaan. Muilta osin säännöksiä ei esitetä muutettavaksi.

Ehdotetut muutokset ja arvio niiden vaikutuksista

Ehdotus tarkoittaa käytännössä sitä, että lupia luonnonmarjanpoimintaan voidaan myöntää vain työsuhteessa marjayritykseen oleville henkilöille. Luonnonmarjojen poiminnan ottaminen direktiivissä tarkoitettuun kausityötä sisältävien alojen luetteloon sulkee pois mahdollisuuden myöntää tarkoitukseen aiemmin myönnettyjä turistiviisumeita. Marjanpoimintaa tai marjojen ostamista ei ole mahdollista kieltää.

Kausityölaissa on säädetty maahantulon edellytykset ja työsuhteen vähimmäisehdot, työnantajan ja työntekijän velvollisuudet sekä seuraamukset säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta. Asetuksenantovaltuutuksen ja siihen perustuvan asetuksen vähäiseltä vaikuttavien muutosten ansiosta kausityönantajien ja työntekijöiden välinen suhde muuttuu täsmällisellä ja tarkkarajaisella lainsäädännöllä määritetyksi.

Selkeät säännökset luovat myös pohjan entistä tehokkaammalle valvonnalle ja parantavat marjanpoimijoiden asemaa erityisesti, jos myös valvonnan voimavaroja lisätään tai kohdennetaan luonnonmarjan poimintaa harjoittavien työnantajien toimintaan.

Nyt esitettävien muutosten mukaista sääntelyä pidettiin sisäministeriössä mahdollisena jo voimassaolevan kausityölain esivalmistelussa. Marjanpoimijoiden kohteluun liittyneet ongelmat olivat jo tuolloin laajalti tiedossa ja ratkaisun arvioitiin parantavan poimijoiden asemaa merkittävästi. Valmistelua ei kuitenkaan jatkettu.

Nyt esitettävät muutokset luovat oikeudellisen pohjan kestävälle ja avoimelle järjestelmälle, jossa toimijoiden asema on laissa selkeästi määritelty. Kausityölupa myönnetään, jos hakija, työnantaja ja heidän välilleen solmittu työsuhde täyttävät laissa säädetyt edellytykset. Hakemus hylätään ja lupaa ei myönnetä, jos nämä edellytykset eivät täyty. Lupa voidaan peruuttaa, jos sovitut ehdot tai lain määräykset eivät täyty. Ratkaisuihin voi hakea muutosta riippumattomalta tuomioistuimelta. Mahdollisuus alan toimijoiden keskenään tai muiden valtioiden viranomaisten kanssa sopimiin järjestelyihin poistuu.